

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрим оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канада влаштують посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

На моралі й справедливості, а не силі

З американських жінок, що добре визнаються в європейських національно-політичних проблемах, чи не перше місце займає визначна журналістка Ен О'Тер МекКормик, що входить в склад редакційного штабу часопису Нью Йорк Таймс.

В одній з останніх своїх статей Ен МекКормик пише, що народи, що стогнуть в Європі під Гітлером не можуть визволитись з нацистського ярма без допомоги Альянтів.

На те дає згадана журналістка таку відповідь: "Європа буде таксамо певно опиратись тому, щоб її організувала Росія, Британія, чи Злучені Держави, чи всі три разом, як опиралась намаганню Німеччини її організувати".

Подумаймо про усунення одного мовного замішання

(В справі транскрипції англійських слів по українськи).

Хто читає більше ніж одну українську газету, той певно помітив страшне замішання, яке панує в українській пресі в Америці при переписуванні українською мовою різних чужих слів, передусім чужих імен.

Пишемо наприклад на різні лади імена великих міст Америки й Канади. Пишемо Шікаго й Чикаго; Нью Бронсвик, Нью Бронсвік; Алентави, Алентові, і Аллентави; Джанстави і Джонстави; Детройт, Дітройт, Дітройт; Філадельфія й Філадельфія. Навіть столиці країн не пишемо однаково, бо пишемо Вашингтон і Вашингтон та Оттава й Оттава.

З іменами країн маємо не менші труднощі. Пишемо одні Нью Джерсі, інші Нью Джерзі, Нью Джерси; Каліфорнія й Каліфорнія; Верджинія, Вірджінія, й Верджінія; Манітоба й Манітоба. Ірландія й Ірландія, а вже Конетікат пишемо сімома способами.

Таку саму розбіжність виявляємо при писанні власних імен відомих людей. Пишемо: Тоджко й Тоюко; Сталин і Сталін; Чорчилл, і Чорчил, Черчилл і Черчил; Волес, Валес і Воллесс; Гол, Гола і Гулл; Лімен, Леман, Ліман; Рузвелт, Розвелт, Рузвелт, Розавелт!

Мовна баламута.

Не знати, чи робітники пера по українських часописах у Злучених Державах й Канаді здають собі справу з того, яку шкоду роблять вони таким браком однакості в цій справі. Невжеж вони справді думають, що ця справа для читачів така байдужа, що вони найменшою уваги на це не звертають?

Передусім просто кожний читач українських часописів хоче вимовляти написані в них чужі слова так легко, як вони читають чисто українські. Крім цього багато читачів хоче теж дізнатися, як правильно ви-

мовляти різні чужі імена. Коли й їм приходить заходити в розмови англійською (американською) мовою, вони не хочуть вимовляти таких слів уже так відмінно від звичайної вимови, щоб з вимови не можна навіть пізнати, про що вони говорять.

Певна річ, що таке писання може інколи бути вислідом поспіху, звичайного в газетному ділі. Та ледво чи можна від читача ждати зрозуміння цього поспіху. І коли він оправдує хибне вжиття транскрипції імення, що виявляється перший раз, то вже не виправдує хибної транскрипції при появі імення вдруге, або втретє.

Деякі читачі посувають своє обурення за таку практику досить далеко. Можна інколи чути балаку, що мовляв українська мова тут вивувається, що вона мовляв не має граматики, що нею як не пишеш, все буде добре. Звісно, не вивувається тут українська мова, а розбіжність транскрипцій, а за неї відповідальні тільки робітники пера, що вживають української мови й українського письма.

Очевидна річ, однакості транскрипції не можна завести приказом згоря, бо ніхто такий приказ видати не має права, і зрештою чи в таких справах може бути мова про приказ?

Так старий дід своїм рішенням розв'язав проблеми, яких не наважувався розв'язувати його син. Справа першества Ізмаїла відпала по його заяві, що те першество він відступає молодшому братові.

Швидко після того молодих подружено. Жили з батьками, по даному. Найбільше втішений був подією старий учитель. Він щиро прохав благословення Божого на нову родину, своїх виховників, щоб рід їх розмножувався і йшов шляхом слави й мужності довік віки.

Звичай звичаєм, однак такі запитання були небажані. Чому? Бачиш, дитино, — терпеливо пояснював старий. — Нащо чорнь вважає християнство...

подати аргументи, які промовляють до розуму.

Щоби дискусію відкрити й накермувати на властиву дорогу, треба передусім ясно поставити питання. Таке питання щодо транскрипції (чи як це в Америці звичайно називають, транслітерації) ставить собі певно кожний робітник пера, пишучи вперше чуже слово, котрого вигляду в українській мові він собі не пригадує.

Транскрипція за буквами.

Коли людині прийдеться подавати якесь слово, написане письменними знаками, чужими його мові, та передати їх його письменними знаками, прийнятими для його мови, першою думкою, яка зовсім природно йому підсунеться при тому, буде віддай переписати чуже слово своїми письменними знаками, ідучи знак за знаком.

Та ця система має поважні недостачі. Передусім український читач може не знати, як вимовити це, що він бачить перед собою написане українськими буквами.

Через те за виміками хвилин крайню великою поспіху віддає ледво чи хто вживає цієї методи транскрипції за буквами. Всякому, що з цєю справою мав щонебудь більше до діла, приходила тоді на думку як друга можливість транскрибувати слова за звуками.

Транскрипція за звуками.

Через те за виміками хвилин крайню великою поспіху віддає ледво чи хто вживає цієї методи транскрипції за буквами. Всякому, що з цєю справою мав щонебудь більше до діла, приходила тоді на думку як друга можливість транскрибувати слова за звуками.

Як не можна вимовити почути, то заглядається до такого словаря, який подає вимову. Як початкове "Н" вимовляється шось як наше "л", то пишемо "л"; вимовляється на кінці подвійне "л" шось як наше "л", пишемо "лл", при чому вимовляється тільки одно "л", бо собі певно кожний робітник пера, пишучи вперше чуже слово, котрого вигляду в українській мові він собі не пригадує.

Здавалося би, що тут нарешті маємо досконалу систему. Нарешті нібито маємо спосіб, за яким ідучи ми можемо й американцеві сказати, що, чи кого, під даним словом розуміємо.

Передусім, в англійській мові є багато звуків, яких немає в українській мові. Один з тих звуків відомий усякому: це ця зубна шелестівка, що її вимовляється всуваючи язик між зубами, шелестівка, якої не було в старій римській мові, через що англіїці не мають на неї спеціальної букви, а для кождої радять собі пишучи букви "th".

Та й ця система не без своїх труднощів.

Передусім, в англійській мові є багато звуків, яких немає в українській мові. Один з тих звуків відомий усякому: це ця зубна шелестівка, що її вимовляється всуваючи язик між зубами, шелестівка, якої не було в старій римській мові, через що англіїці не мають на неї спеціальної букви, а для кождої радять собі пишучи букви "th".

Через те за виміками хвилин крайню великою поспіху віддає ледво чи хто вживає цієї методи транскрипції за буквами. Всякому, що з цєю справою мав щонебудь більше до діла, приходила тоді на думку як друга можливість транскрибувати слова за звуками.

Транскрипція за звуками.

Через те за виміками хвилин крайню великою поспіху віддає ледво чи хто вживає цієї методи транскрипції за буквами. Всякому, що з цєю справою мав щонебудь більше до діла, приходила тоді на думку як друга можливість транскрибувати слова за звуками.

Як "а" хіба тому, бо з усіх українських звуків вони всі ще більше скидаються на звук букви "а" в українській азбуці, ніж на котрийнебудь інший звук. Те саме треба сказати й про звук "е", і про звук "і", і про звук "о" й про звук "у". Кожний з них заступає по кількості звуків в англійській мові.

З цього виходить ясно недостатка цієї системи переписування англійських слів по українськи. Ідучи консеквентно за нею, ми не знаємо ніколи, звідси певно, як дане слово по англійськи пишеться.

З того й пішло бажання знаходити хочби в якійсь спосіб, навіть при тій системі, як дане слово пишеться. Наприклад першу голосівку в слові "Rochester" вимовляється певно більше як "а", ніж як "о", а пріцінь багато не пише "Рачестер", бо це немовби заставляло людей писати по англійськи "Rachester", але пише "Рочестер".

Та й ця система не без своїх труднощів.

Передусім, в англійській мові є багато звуків, яких немає в українській мові. Один з тих звуків відомий усякому: це ця зубна шелестівка, що її вимовляється всуваючи язик між зубами, шелестівка, якої не було в старій римській мові, через що англіїці не мають на неї спеціальної букви, а для кождої радять собі пишучи букви "th".

Отже й питання транскрипції англійських слів українською мовою це питання вибору між трьома системами: чи по-рандо йти консеквентно за першою системою, себто за писанням за буквами? чи по-рандо йти консеквентно за другою системою, за звуками слів? Чи по-рандо йти за третьою, компромисловою між двома попередніми?

Подобаючи такий проект та відкриваючи над ним дискусію, ми, природно, коли українські робітники пера захочуть взяти справу під дискусію, скажемо теж у дискусії своє слово.

MAKE EVERY PAY DAY BOND DAY JOIN THE PAY-ROLL SAVINGS PLAN

КАТРУСЯ Оповідання з давньої минушини. (До друку зредагував Ол. Лугоня).

магіметанство з переконання, вистачало перед муллою, або державним урядником заявити: — Визнаю Бога за Бога і Магомета за його пророка, — і тим вся процедура переходу закінчувалася.

дид у розмові, шеплюючи Катрусі свої знання і розуміння людського життя: — Тепер ти стала невісткою достойного паші, членом його родини, — казав він, — ти була велика права, та права наклали також і великі обов'язки. Кому більше дається, з того більше і вимагається. Ніхто не силував тебе зректися своєї віри, — тепер можеш свободно ходити до християнської церкви. В Стамбулі є десятки грецьких церков, але служби грецької не розумітиш.

КАРДИНАЛ ВІЛІЕМ О'КОНЕЛ, архієпископ Бостону, що помер оной в віці 84 літ в Брайтоні, Месечусетс. Дістав був кардинальський капелюх у 1911. році.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ—WANT ADS

War Manpower Commission Employment Regulations
Essential Workers need State-ment of Availability. If transfer-ing to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

ПОТРІБНО МУЖЧИН
ВОЄННИХ РОБІТНИКІВ
ПОТРІБНО ТКАЧІВ

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШАМОКІН, ПА.
Посмертна згадка по бл. п. О. Шаршопі.
Дня 25. березня 1944 р. по-мер в Шамокін один з найстар-ших громадян, бл. п. Олекса Шаршоп, проживши 78 літ.
З його смертю шамокінська громада стратила одного з найстарших своїх членів, о-станнього фундатора церкви.
Покійний родився в селі Му-шинка, дня 28. березня 1866 р., в Західній Україні. До Амери-ки приїхав маючи 19 літ.
Покійний був віруючим хри-стіанином, спокійної вдачі і дуже працюючим. Говорив: чоловік вартує щось тільки так довго, доки може працю-вати і помагати другим. Тому і працював радо і охоче.
Коли перші імігранти не ма-ли де притулитись, то за його починком збудили мітинг під дубами (на Ексельсіор, 20-го травня 1888 року) і заклали братство св. Кирила і Методія, а відтак зачали будову церкви.
Коли пізніше, з зростом гро-мади, за кільканадцять літ, по-казалась церковця замала, приступлено до будови нової мурованої церкви. І тут Покій-ний вложив немало енергії й праці, бо були ті акі, що каза-ли, що нам такої великої церк-ви не треба. Та Покійний вмів їх переконати і задоволити.
Коли в Шамокін закладали У. Н. Союз, Покійний був ре-вним організатором, чого дока-зом, що в 1900 році вибрано його заступником президента Союзу. Відтак був касієром 19 літ, а головним радним 8 літ.
Місцеві бізнесмени, пізнав-ші його чистий характер і ви-тривалість в праці, покликали його за урядника до Дайм Трост і Нешенел Бенк. Відтак був директором в Піпелс Трост Ко., де урядниками були сла-вяди. Всюди сповняв свій обо-в'язок чесно й сумлінно.
Дав почин до компанійного штору, котрий понині гарно розвивається на Ексельсіор, організував Сестрицтво св. Анни, котре числить 207 член-кинь та має гарний маєток. За-снував Товариство Українсь-ких Братств, котре має свій власний дім і галя. Та, галяю, найкращим пам'ятником його буде цілоденна школа, котру при його допомозі, моральній і матеріальній, організовано і при співпраці других урядни-ків куплено за готівку гарний дім на розі, в котрім міститься в класі і мешкання для Сестер, чим Покійний дуже тишився.
Казав, що тепер ми подібно до людей, бо маємо це, що най-потрібніше.
Видко, Бог благословив Го-го працю, і всі установи, в ко-трих працював, бо от У. Н. Со-юз розрісся в могучого велет-ня, парохія, т-во Українських Братств, Сестрицтво, склеп,

Що писала "Свобода" тому 30 років?

23. квітня 1914.
НЕБЕЗПЕКА ВІЙНИ МІЖ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРАЖАВАМИ І МЕКСИКОМ.
На нараді кабінету 15. квітня президент Вудров Віл-сон, як начальний командант збройних американських сил, видав приказ воєнній флотії з Атлантицького оке-ану вирушити до міста Тампіко і там заждати на дальші прикази. Нопоруження між Мексиком і Злученими Дера-жавами повстало з того, що президент Мексика Вікто-рїано Гуерта не хоче направити обиди, нанесеної аме-риканському прапорови після того, як мексикашій аде-рті американський прапор з корабля Деффа. Правда, що мексиканський уряд перепросив за цю обиду аме-риканського консула, але американський адмірал Мею зажадав, щоб мексикашії ще садютували звіднистий прапор. Гуерта на це не згодився. З Вера Круз прий-шла вістка з дати 22. квітня, що американські війська виїхали зо своїх кораблів на сушу у місті Вера Круз і впродовж кількох годин боротьби заняли це місто. Аме-риканські втрати начисляють на 4 боїтих і 20 ранених, а мексикашії втратили самої убитих понад 200.
ЮВІЛЕЙ УКРАїнського ТЕАТРУ в ГАЛИЧИНІ
Український Театр, що стоїть під управою товари-ства „Руська Бесіда” у Львові, обходить в останніх днях 50-літній ювілей свого існування. Цей театр, як звісно, їздить по всіх важніших містах Галичини й Буковини, а навіть перебирається за кордон на російську Україну. Своєю мандрівкою Український Театр сповняє важну культурно-національну місію, а своєю грою артисти ви-кликують захоплення серед мас.
ПРИВІТАЮТЬ ІМІГРАНТИ ДО КАНАДИ.
До міста Вінніпегу (в провінції Манітобі) приїхало в понеділок 13. квітня 600 людей. Між ними більшість походить з Галичини. По народності є між ними: 325 українців, 150 москалів, по 50 англійців і німців. Імі-гранти їдуть до західних провінцій, щоб забрати даром землю на загосподарювання.
ЮВІЛЕЙНЕ СВЯТО БР. СВ. АНДРІЯ 9 НЮ ЙОРКУ.
Оголошення: В 10-літню річницю існування Братства св. Андрія, від 66-У. Н. С. в Нью Йорку, відбудеться дня 9. травня 1914. ювілейне свято в салі Чеської Народної Будови під ч. 321-323 1ст 73. вулиця. В год. 5. буде по-хід, в год. 7. концерт, а потім бал.
К. Шевчук, член ексекютиви Злучених Організацій.
З народної філософії.
Червоний когут в землі піе (— бурак).
Коса на дворі, кіся в коморі (— морква).
Ішла пані з міста, на ній су-ков'я триста; хто її порушить, заплакати мусить (— цибуля).
Купуйте воєнні бонди

скрипкою Мирослав Цицак, котрий на загальне бажання мусів відограти ще наддаток. Деклямації виглосила Ольга Сверда (вірш: „Роковини Та-раса”); пані Ева Герула („Ро-рита могила”); Михайло Куба-рич („Кавказ”). Реферат про Шевченка виглосив гр. Мирос-лав Січинський, котрий вка-зав, як розвивалася ідея Ше-вченка і як після 100 літ імя України, що було в його часах загально побороване в Росії, в наших часах має загальне признание внаслідок постійної боротьби українського народу за Шевченкові ідеали. Моло-дий грим. Василь Попович ви-вав до допомоги Американсь-кому Червоному Хрестови.
При сій нагоді треба прига-дати, що дохід з концерту бу-де відданий разом із іншими збірками Злучених Організа-цій до квартири А. Ч. Х. Цього разу наша збірка буде понад \$600, отже більша ніж попе-редного разу.
К. Шевчук, член ексекютиви Злучених Організацій.
З народної філософії.
Червоний когут в землі піе (— бурак).
Коса на дворі, кіся в коморі (— морква).
Ішла пані з міста, на ній су-ков'я триста; хто її порушить, заплакати мусить (— цибуля).
Купуйте воєнні бонди

СВЯТУВАЛИ УРОДИНИ МУ-РИНА—Коло 8,000 осіб взяло участь у святі 46. уродин сла-вного співака Пола Робсона оноді в Ню Йорку. Між учас-никами були визначні доста-ті театру, фільми й радія.
Робсон виступає тепер у титуловій ролі Шекспірової драми „Отело”, що її тепер ставить у Ню Йорку Театраль-на Гілла.
EVERYBODY BUY IN WAR BONDS
НАЙДУТЬ ПОСАДУ
УКРАїнська КАТОЛ. ПАРОХІЯ СВ. АНДРІЯ ПЕТРА І ПАВЛА в CLEVELAND, O.
потребує доброго ДЯКО-ВЧИТІЛЯ до Богослужень у церкві і до про-вадження хорів. Патія добра. Місце до обиття вже пільде. Зголошу-ється до:
Rev. D. GRESKO 2280 W. 7th St., Cleveland 13, O.

Д-Р С. ЧЕРВОВ
Гострі в яничні недуги чолові-ків та жінок—Шкіра з крові.
Аналіза крові для подругого са-допта.
Гемороїдів в желяки лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th St. NEW YORK CITY, Room 14 GRamercy 7-7697
Офісний години: денно від 10 до 7:30. В неділі від 11 до 1:30. Жінки-доктор до обслути. X & Флюорскоп.—Екзамінація—\$2.00

ЧИТАЙТЕ УКРАїнські КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІ-ТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.
\$150.00 ШІЛИЙ ПОХОРОН
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN FUNERAL HOME
433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

МІРОН ЛІТВИН І СИН
УКРАїнські ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шпирі і чесна
383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: ESsex 3-5347
ІВАН БУНЬКО
УКРАїнський ПОГРЕБНИК
Зарядку потрібам по шні так низькі як \$150. ОБСЛУГА НАКРАЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 8th St., NEW YORK CITY. Rigified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

НАВІТЬ НАЙБІЛЬШЕ ХОРІ НЕ ПОВИННІ ТРАТИТИ НАДІЮ. МОЖНА ВІДЗІСКАТИ ЗДОРОВ'Я ТАКЖЕ БЕЗ ЛІКІВ І ОПЕРАЦІЙ. ЧАСТО ВЖЕ НА ПЕРШІЙ ВІЗИТІ ХОРІ МОЖУТЬ ДІСТАТИ ВАЖНІ ВКАЗІВКИ, ДОТИЧНО ІХ НЕДОМАГАНЬ.
Почуваюся в мійні 'обов'язку хоч в коротких словах подякувати п. докторови П. Міллерови за нещадний поміч і велику прислу-гу, виплеву мені в моїх тяжких перекодах.
Довгий час — помімо опіки кількох лікарів — я терпів на уперту хоробу цукрову; вінці був я поражений параліком, який не тільки спчи-новив у мене тільді болі, а позитив до такої степені збезорочив мене лице, що у всіх знайомих мій вигляд викликав тільки милосерді і співчуття.
Доперва під впливом опікою д-ра Йосифа Міллера я назад відискав здоров'я, позбуваючись зовсім всяких фізичних болів. Покидаю моє лице прибрало назад нормальний здоровий вигляд, без ніяких слідів перебудого параліку.
Долучаю особисту фотографію з часів моєї хороби і мою знимку з останнього часу, коли вже почувуюся 'завсім здоровим і 'нормальним чоловіком.
Всі знайомі і сусіди, які бачили мене в часах хороби, не можуть на-чудуватися тій незвичайній переці в моїм здоров'ю і вигляді, яку в першій мірі завдячую Вамим; Пане Докторе стараням і Вашій допомозі.
Ще раз дякую Вам, Пане Докторе, сердечно — за все добро, що для мене зробилисте і остаю — з високим пошанням
АНТІН ФАРІЯС, Beverly, New Jersey.

Dr. JOSEPH MILLER, D. C. Ph. C. 790 BROAD STREET
Cor. Market St., NEWARK, N. J.
Години принять: Кождого дня від 9. рано до 7. вечір. В неділі і свята від 10. рано до 12. вполудне. Телефон: Mitchell 2-0773.

ТАРЗАН, ч. 961. Река повертається.
THE GUNNER DELAYED AS LONG AS HE COULD FOR HE HAD CLOSE FRIENDS IN THAT TUMULTUOUS BATTLE.
MEANWHILE TARZAN HAD OBSERVED THE TANK ROUNDING THE CURVE.
AND NOW HE SAW THE TURRET SWINGING OMNI-POUSLY AS THE GUN MUZZLE SOUGHT ITS TARGET.
„Огня!” крикнув командант повза, готовий посвятити сво-їх товаришів, аби тільки знес-ти Тарзанову громаду.
Тарматчик не спшився, бо він мав багато товаришів у тій битві.
Тимчасом Тарзан помітив повза, що зявився на скрутї.
І тепер він побачив, що ве-жа повза звернулася з нашілю-ючимся дулом.

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS. PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.
ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАїнський ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами в БРОНХ, БРООКЛІН, НЬЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) B'RONX, N. Y. Tel.: MEtrose 8-6877